

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Оксана БЕДНАРЧУК

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У сучасних умовах розвинені країни обрали інноваційний шлях розвитку, адже світ стоїть на порозі нового, шостого технологічного укладу. Цей перехід кардинально змінює інфраструктуру виробничої сфери, засновану на використанні передових інноваційних технологій. Економічна безпека держави значною мірою залежить від темпів впровадження інновацій, оскільки вони підвищують її конкурентоспроможність на світовій арені, сприяють поліпшенню якості життя населення та розвитку науки й освіти. Держава створює сприятливе середовище для інновацій через фінансування, стимулювання потенціалу та співпрацю з бізнесом і науковцями. Взаємодія всіх секторів суспільства забезпечує стає економічне зростання та конкурентоспроможність країни.

У ст. 4. Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [4] визначено ряд ключових напрямів. Він регулює правові, економічні та організаційні аспекти створення цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх впровадження в Україні. Основною метою закону є впровадження інноваційної моделі економічного розвитку шляхом зосередження державних ресурсів на ключових напрямках науково-технічного оновлення виробничих процесів, а також підвищення конкурентоспроможності української продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Розвиток економіки вимагає впровадження стратегічних рішень у різних галузях, а в окресленому законі визначено найбільш пріоритетні для держави. У таблиці 1 подано ці галузі та напрями інноваційної діяльності. Ці напрями формують основу інноваційного розвитку, спрямованого на підвищення конкурентоспроможності країни, економічне зростання та покращення якості життя населення.

Таблиця 1

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні

Технологічне оновлення у сфері національної безпеки і оборони	Особливу увагу приділяють розробці сучасних систем безпеки, зміцненню обороноздатності та впровадженню інновацій у виробництво озброєння та військової техніки
Енергоефективність і альтернативна енергетика	Освоєння новітніх технологій транспортування енергії, використання ресурсозберігаючих технологій та перехід до альтернативних джерел енергії є важливими кроками до енергетичної незалежності та збереження природних ресурсів
Високотехнологічний розвиток транспортної та космічної	Пріоритетом є впровадження інновацій у транспортну систему, ракетно-космічну галузь, авіа- та суднобудування,

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

галузей	що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та технологічного рівня цих сфер
Освоєння передових матеріалів і нанотехнологій	Освоєння передових матеріалів і нанотехнологій. Створення нових матеріалів, їх удосконалене оброблення та застосування нанотехнологій відкривають перспективи для розвитку індустрії майбутнього, що дозволяє підвищити ефективність у різних галузях
Агропромисловий комплекс	Його технологічне оновлення забезпечує ефективніше використання природних ресурсів, підвищення продуктивності та впровадження інновацій у сільське господарство
Медична сфера та фармацевтика	Впровадження сучасного обладнання і нових технологій у лікуванні, діагностиці та виробництві ліків є ключовим для покращення якості життя та здоров'я населення
Охорона навколишнього середовища	Широке застосування чистих виробничих технологій, що мінімізують шкоду для екології, та впровадження систем захисту довкілля сприяють сталому розвитку
Розвиток інформаційних і робототехнічних технологій	Сучасні інформаційні та комунікаційні технології, а також робототехніка забезпечують трансформацію виробничих процесів, спрощення комунікацій та підвищення ефективності бізнесу

Ю. Георгієвський зазначає, що аналіз законодавства щодо визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності виявив низку проблем: складність процедур, порушення строків формування напрямів, недотримання вимог закону відповідальними міністерствами та застарілі методики експертизи. Це створює правову невизначеність і ризики визначення недоцільних стратегічних пріоритетів, що може призвести до гальмування інноваційного розвитку України, нецільового використання бюджету та зниження конкурентоспроможності. Для вирішення цих проблем пропонується спростити процедури, узгодити законодавство та розробити цільову програму для визначення перспективних інноваційних напрямів [2, с. 47].

Війна в Україні спричинила значні економічні втрати: знищення обладнання, переривання постачання та евакуація працівників призвели до скорочення виробництва, зростання безробіття та економічної нестабільності. У 2022 році реальний ВВП скоротився на 29,1%, але у 2023 році завдяки заходам публічного управління зріс на 5,3%. Відновлення економіки потребує комплексних заходів, включаючи інвестиції, реформи та відновлення інфраструктури, що вимагає часу та зусиль з боку України та її міжнародних партнерів.

На рисунку 1 подано графік динаміки часток витрат на наукові розробки і дослідження у ВВП країни.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Рис. 1. Динаміка часток витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП протягом 2010-2023 років [3]

На графіку зображена динаміка частки витрат на наукові дослідження і розробки у відсотках до ВВП України протягом 2010-2023 років. У 2010 році частка витрат становила 0,75% ВВП, але з кожним роком цей показник знижувався. У 2015 році частка впала до 0,55%, а в 2018 році – до 0,47%. Надалі спостерігається подальше скорочення, а саме у 2020 році показник становив 0,38%, а в 2022–2023 роках досяг найнижчого рівня – 0,33%. Ця тенденція свідчить про поступове зменшення фінансування наукових досліджень і розробок в Україні. Зниження такого показника може негативно впливати на розвиток інновацій, технологій та наукового потенціалу країни.

Вітчизняна вчена Г. Л. Вербицька зазначає, що головна мета інноваційної діяльності – створення та впровадження нових ідей, продуктів і послуг для розвитку економіки. Попри воєнні труднощі, українські підприємства продовжують працювати, демонструючи віру в майбутнє країни. Однак, для подолання наслідків війни необхідна підтримка держави, спрямована на стимулювання інновацій, модернізацію економіки та перехід до високотехнологічного виробництва. Важливо забезпечити співпрацю між державою, бізнесом і науковцями, створити сприятливе середовище для інновацій, що дозволить Україні зміцнити економічну безпеку та підвищити конкурентоспроможність.

Отож, інноваційна діяльність є ключовою складовою економічного розвитку, спрямованою на підвищення конкурентоспроможності країни та її адаптацію до шостого технологічного укладу. Попри воєнні виклики, українські підприємства демонструють готовність до розвитку, але потребують підтримки держави для стимулювання інновацій, модернізації економіки та впровадження високотехнологічних виробництв. Зменшення частки витрат на наукові дослідження у ВВП свідчить про недостатнє фінансування, що загрожує інноваційному потенціалу країни. Для досягнення сталого економічного зростання необхідна

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

злагоджена співпраця між державою, бізнесом і науковою спільнотою, а також комплексні заходи для відновлення економіки та впровадження перспективних інноваційних напрямів.

Список використаних джерел:

1. Вербицька Г. Л. Публічні механізми розвитку інноваційної діяльності як фактор забезпечення економічної безпеки України. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2024. Вип. 20(2). С. 86-95
2. Георгієвський Ю. Законодавче регулювання пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 2. С. 42-48
3. Наука та інновації. Економічна статистика. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm
4. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 8.09.2011 № 3715-VI в редакції від 13.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>
5. Саченко С. І., Черешнюк О. М. Концепція обліку інноваційної діяльності. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2018. Випуск 6(17). С. 740-745

Оксана БЕДНАРЧУК

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

**ПОДАТКОВІ СТИМУЛИ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ**

У сучасних умовах глобалізації та економічної конкуренції важливим стає використання інноваційної діяльності, яка виконує економічну функцію, залучаючи науково-технічні досягнення. Державне регулювання інноваційної діяльності має враховувати специфіку її впровадження в Україні порівняно з розвиненими країнами [2, с. 42]. Кожне підприємство володіє унікальним ресурсним потенціалом, який складається з різноманітних компонентів, що забезпечують його діяльність, сприяють отриманню прибутку та відкривають перспективи для розвитку або вдосконалення. Важливим є використання ресурсів для підвищення стабільності підприємства та його адаптації до динамічних змін ринкового середовища. Крім того, здатність до ефективного ресурсозбереження є ключовим фактором у впровадженні інноваційних технологій і моделей, спрямованих на зменшення витрат та раціональне використання ресурсів.

Закордонний досвід використання податкових стимулів інноваційної діяльності демонструє ефективність різних інструментів стимулювання для підтримки підприємств. В світовій практиці існує ряд методів державного стимулювання інноваційної діяльності за допомогою податкових методів, а саме прискореної амортизації, податкових канікул, зменшення ставок, податкові кредити та інші [1, с. 24].